

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246546

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วน
ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

THE SOCIO ECONOMIC FACTORS AFFECTING THE OBESITY
OF UNIVERSITY STUDENTS IN CHIANG MAI PROVINCE

วรรณภา เด็กอู๋หัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุรนิจบัณฑิต

พ.ศ. 2553

6๘๐251102

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246546

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วน
ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

วรรณภา เล็กอุทัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2553

**The Socio Economic Factors Affecting the Obesity
of University Students in Chiang Mai Province**

Wannapa Lekuthai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department Business Economics
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วน
ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

เสนอโดย   วรรณภา เล็กอุทัย

สาขาวิชา   เศรษฐศาสตร์ กลุ่มวิชา เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มีโกศล

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มีโกศล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บรรเทิง มาแสง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เขวาลักษณ์ ราชแพทยาคม)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะ โรคอ้วนของ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	วรรณภา เล็กอุทัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร. ชนินทร์ มีโกศล
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

246546

โรคอ้วนเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จำกัดขอบเขตพื้นที่ศึกษาในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีนักศึกษาเป็นตัวแทนของประชากรในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากพบว่าโรคอ้วนเป็นปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ แต่พบว่าการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีข้อค้นพบว่าการเป็นโรคอ้วนในวัยเด็กทำให้เป็นโรคอ้วนในวัยผู้ใหญ่ 1 ใน 5 แต่หากเป็นโรคอ้วนในวัยรุ่น มีโอกาสเป็นโรคอ้วนในวัยผู้ใหญ่ถึง 3 ใน 4 ดังนั้นจึงทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วนของกลุ่มวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่การนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันเป็นการป้องกันการเกิดภาวะโรคอ้วนในกลุ่มนักศึกษา และเป็นการสร้างพฤติกรรมสุขภาพซึ่งเป็นการป้องกันโรคอ้วน และโรคเรื้อรังอื่น ๆ ในวัยผู้ใหญ่ให้กับกลุ่มวัยรุ่นด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยโลจิท (Logit Regression Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสการเกิดโรคอ้วน พร้อมทั้งนำเสนอสถานการณ์ภาวะโรคอ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่ และเสนอข้อเสนอแนะในระดับองค์กร (มหาวิทยาลัย) และระดับท้องถิ่น (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การสำรวจกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณ และแบบสอบถามเชิงคุณภาพ ในส่วนของแบบสอบถามเชิงปริมาณได้มาจากการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามจำนวน 398 คน ใน 7 มหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนแบบสอบถามเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นโรคอ้วน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพจำนวน 33 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐสังคม และเศรษฐศาสตร์ มี 5 ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสของการเกิดภาวะโรคอ้วนของนักศึกษา ในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว การบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ที่อยู่อาศัย ความเต็มใจจ่ายในการรักษาโรคอ้วน นอกจากนี้ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรม การบริโภคแบบ Myopic View และปัญหา Asymmetric Information & Incomplete Information ได้ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์นักศึกษว่าการประชาสัมพันธ์ และการแทรกแซงของภาครัฐเพื่อทำให้ผู้บริโภคได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคอ้วน และตระหนักถึงการดูแลสุขภาพมากขึ้นเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพต่อการป้องกันภาวะโรคอ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

Thesis Title	The Socio Economic Factors Affecting the Obesity of University Students in Chiang Mai Province
Author	Wannapa Lekuthai
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Chanin Mephokee
Department	Business Economics
Academic Year	2010

Abstract

246546

Obesity is a significant health problem in Thailand. The area of this study is Chiang Mai province and the university students representing the population of adolescence. Since it was found that obesity in childhood is the one in five of obesity in adults but obesity in adolescence is three in four of obesity in adults. The results of this study lead to the policies recommendations in building up healthy behavior and preventing obesity and other chronic diseases among university students.

The objectives of this study include 1) to analyze socioeconomic factors and economic factors affecting the occurrence of obesity among the university students in Chiang Mai province, using the Logit Regression Analysis. 2) to describe the situation of obesity of university students in Chiang Mai Province, and 3) to provide recommendations to solve obesity problem to the university and local government (Public Health Office, Chiang Mai). The quantitative questionnaire and qualitative questionnaire are used in this study. The samples of 398 students from 7 universities in Chiang Mai are interviewed with the quantitative questionnaire. The qualitative questionnaire is a in-depth structured interviews of 30 students who have overweight or obesity from 7 universities and 3 policy makers.

The study found that 5 socioeconomic and economic factors (sex, family income, fast food, residents and willingness to pay for the treatment of obesity) are affecting the chances of student obesity with statistical significance at a 0.10 level. In addition, the assessment of consumer behavioral problems through Myopic View and Asymmetric Information & Incomplete Information criteria indicate that the university students supporting the role of government intervention to increase consumer's knowledge and awareness of healthy.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ มีโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีลี อิงศรีสว่าง และรองศาสตราจารย์ ดร.ภก. เนติ สุขสมบูรณ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณทุนวิจัยระดับมหาบัณฑิตจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบาย ด้านสุขภาพ (Health Intervention and Technology Assessment Program: HITAP) ที่ให้การ สนับสนุนงบประมาณในการวิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบาย ด้านสุขภาพทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือจนบรรลุผลสำเร็จด้วยดี และขอขอบพระคุณ ทพ.ญ.จันทนา อึ้งชูศักดิ์, ดร.ทพ.สุรสิงห์ วิสสุตรัตน, นางมลวิภา ศิริโหราชัย ที่กรุณาให้ข้อมูลการ ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาโรคอ้วน

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนสนับสนุนให้การทำวิจัยครั้งนี้ ประสบความสำเร็จ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการแก้ไข และป้องกันการเกิด โรคอ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ตลอดจน ประชาชนผู้มีปัญหาโรคอ้วน อันจะนำไปสู่การลดค่าใช้จ่าย และงบประมาณด้านสาธารณสุขของ ประเทศได้มากขึ้น

วรรณภา เล็กอุทัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐาน.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	48
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา และแบบจำลอง.....	48
3.2 ประชากร และวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	59
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4. ผลการศึกษา.....	68
4.1 สถานะการณ์ภาวะน้ำหนักเกิน และโรคอ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.....	69
4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรค อ้วนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ข้อเสนอแนะ และนโยบายการแก้ปัญหาโรคอ้วน ของประชากรวัยรุ่นใน จังหวัดเชียงใหม่.....	92
4.4 การทดสอบสมมติฐานของการศึกษา	100
5. สรุปผลการศึกษา.....	102
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	102
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	102
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	107
5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	109
5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	110
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	163

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	สรุปรายการทบทวนวรรณกรรมเรื่องโรคอ้วนในประเทศไทย และต่างประเทศ พ.ศ. 2542 – 2552.....
39	
3.1	แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan.....
60	
3.2	จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่.....
64	
4.1	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร.....
70	
4.2	จำนวน และร้อยละของตัวแปรในการศึกษา.....
73	
4.3	การประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร.....
80	
4.4	ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก.....
88	
4.5	การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในโมเดล (Omnibus Test of Model Coefficients).....
90	
4.6	การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Model Summary).....
90	
4.7	ความถูกต้องของสมการในการทำนาย .....
91	
4.8	ตัวอย่างความน่าจะเป็นของนักศึกษาแต่ละคนที่น่าจะเป็นโรคอ้วน.....
91	
4.9	แนวทางการแก้ปัญหาโรคอ้วนในมหาวิทยาลัย.....
93	
4.10	การแก้ปัญหาโรคอ้วนในระดับจังหวัด.....
96	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	48
3.2 ความสัมพันธ์เชิงบวก.....	50
3.3 ความสัมพันธ์เชิงลบ.....	50
3.4 ความสัมพันธ์ = 0.....	50
3.5 ความสัมพันธ์เส้นโค้ง.....	50
3.6 ฟังก์ชันเส้นโค้งของ Logistic Regression.....	53